

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Promptuarium allegoriarum sacrarum praecipua fidei
christianae capita illustrantium: indice quadruplici
instructum post editiones 5 revisum, iam septimo
recusum**

Botsack, Johann

Francofurti ad Moenum, 1678

Articvlvs IX.

[urn:nbn:de:bsz:31-142795](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-142795)

cu in altari nostro Christo: In Christo enim semper Patris patet dilectio; Pater universalis dilectio: totum mundum dilexit, Joh. 3. v. 16.

9. *Finis & varii effectus.* Sacrificia in bonum odorem Deo offerebantur, in *memoriale*, in acceptum ignem Domino. *Odores* isti fuerunt suavissimi, Gen. 8. 21. Ex. 29. v. 21. Num. 15. 3. Christi sacrificium sparsit odorem Deo fragrantissimum, Eph. 5. 2. in cuius virtute currimus, Cant. 1. 4. Passio Christi suavissimum divinæ cognitionis odorem in toto mundo sparsit, 2. Cor. 2. 14. 15. 16.

Passio quoque Christi *memoriale* est Deo Patri, de nostri placatione & expiatione peccatorum, quando hunc intuetur, pro nostris percussus peccatis, Esa. 53. v. 5. Chirographum delentem, Coloss. 2. v. 14.

Ignis acceptissimus passio fuit, quando Christus voluntatem Patris explevit, Psal. 40. 9. obedientiæ filialis evidentissimum specimen exhibuit, Philip. 2. 8. Obedientia est *ignis* acceptissimus Deo, 1. Sam. 15. 22. Christi sacrificium multo acceptius est illo Noachi, Gen. 8. 21. quo cum Dominus adoraretur, decretum fecit de non perdenda terra: De salute nostra optimè decrevit Deus, mittens hunc propitiatorum, exhibens hoc propitiatorium, Rom. 3. 25. Christus obtulit illud sacrificium, quod simulac obtulit, nos persequi destitit infernalis Saul, Conf. alleg. 1. Sam. 26. v. 19.

ARTICULUS IX.

IN SPECIE, DE HISTORIA PASSIONIS.

693. Job. 16. 13. *Posuit me in signum, sagittarii Dei inxerunt me: divisit renes meos.*

(1.) *Signum* verè positus fuit Christus, Luc. 2. 34. iusto tamen Dei iudicio, Rom. 9. 32. in signum contradictionis. (2.) *Sagittarii* Dei fuerunt Judæi increduli, Christum vulnerantes multiplicibus *sagittis*, calurniæ, fal-

falsarum accusationum: In horum manus pater filium tradidit. *Sagittarii Dei* quoq; fuerunt ira ardentissima, quâ cor Christi exustû & sicut cera liquefactû, Ps. 22, 15.

Tentationes gravissimæ Christi sagitta fuerunt, quibus cor faucium, sanguineum sudorem protuberavit in horto, Luc. 22, 44. (3) *Cinxerunt* hi sagittarii Christum aded, ut nullus elabendi locus, nulla calicis declinandi ratio appareret, Matth. 26, 42. (4) *Renes Christi divisi* ob dolorum acerbiteriam: Renes Christi divisi, cum scrutatis renes Judæorum, fel amarulentia in eis deprehendit; Ps. 16, 7. *Increpuerunt me renes noctibus.* Nox illa passionis fuit, & nox tenebrarum, quâ Christum renes erudierunt, hoc est, omnia viscera interna acerbissimos cruciatus senserunt, cor ineffabiles horrores & sensum iræ divinæ horribilissimum, Ps. 22, 1. seq.

PASSIONIS CHRISTI LOCUS CUM
monte Morija confertur.

694. *Ob Isaaci immolationem.* Gen. 22, 2. In regione Morija oblatus, Isaac unicus à patre Abrahamo in holocaustum. Unicus & unigenitus Dei filius Christus, Joh. 3, 16. oblatus Eph. 5, 2. in perfectissimum expiationis nostræ holocaustum, in loco passionis suæ, ubi sita Hierusalem. Ibi ligatus, ibi ligno crucis impositus. (2.) *Ob montium frequentiam* in eo loco: Ps. 125, 2. Montes multi, superbi, elati, inflati fuerunt eo in loco, ubi Christus passus, de quibus Esa. 40, 4. (3) *Ob Jacobi somnum.* Jacobus n. dormivit in monte illo, & scalâ cælo appositam vidit, Gen. 28, 12. *Somnum mortis* suæ cepit Christus in loco passionis, *scalam nobis* ad cælum posuit. (4) *Ob liberationis signum,* quod Deus eo in loco Davidi ostendit. Angelus n. Domini apparuit eo in loco Davidi, stricto gladio cladem intentans, quem David oblato sacrificio placavit, in se plagam converti petiit: pena cessavit & liberatio subsequuta, 2. Sam. 24, 17. seq.

*Strictus Dei gladius in Christum quoq; vibratus fuit in passione, Zach. 13. v. 7. pro nobis, cladem istam promeritis. Hunc gladium in se converti petiit Christus, voluit, Ps. 40. v. 9. obediens patri factus, Phil. 2. v. 8. usq; ad mortem crucis, Patrem placavit Christus oblato sui corporis innocentissimo sacrificio, in ara crucis: atque ita placatus pater plagam à genere humano avertit, quando Christus nostram plagam in se derivavit, Zach. 13. 6. (4) *Ob Salomonis aedificium & templum, 2. Chron. 3. v. 1. Salomon in monte Morija fundamenta exstruendi templi jecit: Christus verum Ecclesiae & unicum fundamentum, 1. Cor. 3. v. 11. templum Ecclesiae suae aedificavit, per sanguinis effusionem, Aetor. 20. v. 28. Templum orationis aedificavit Salomon: Tale & Christus in cruce, docens etiam pro inimicissimis orare, pro calicis mitigatione & aversione, si ea divinae voluntati congruat, Matth. 26. v. 42. Hebr. 5. v. 7.**

PASSIONIS CHRISTI TEMPUS.

698. *Dies diei erudat, & nox nocti, Ps. 19. 3. Solis naturalis ea est vicissitudo, Mystici solis Christi non dissimilis ratio: Dies ministerii indicavit (expletus sc.) diem passionis. Nox passionis nocti tristiori passionis indicavit, quando abyssus unius passionis alteram vocavit.*

CHRISTI PASSI TYPUS IN AGNO

Paschali,

696. (1) *Ob immolationem: Agnus quoque noster immolatus est, 1. Cor. 5. 7. (2) Sanguinis operationem: Christi sanguis cordi illitus verâ fide, arcet angelum cædis, 2. Tim. 1. 10. (3) Azymorum panum rationem, qui significant pietatem & sinceritatem, 1. Cor. 5. 8. (4) Lactucarum agrestium significationem, quæ pœnitentiâ præfigurant & crucis amaritudinem. (5) Recordatione. Pascha erat memoriale transitus ex Ægypto, transitus angeli cædis. Ita Christus passus memoriale est transi-*

tus

tus nostri ex Ægypto infernali; abactique cædis angeli, 2. Tim. 1. 10. Hebr. 2. v. 14. transitus nostri in novam vitam & Christi militiam, &c.

CHRISTUS PATIENS.

697. *Lavabit in vino stolam & in sanguine uva pallium suum*, Gen. 49. v. 11.

(1) *Stola hæc humanitatem* Christi significat, quæ DEITAS velut veste amicta fuit. (2) Hanc humanitatis stolam lavit in *vino ira Dei*, vino furoris, quod pater filio propinavit, unâ cum fecibus ipsis: Ipse filius hunc calicem precibus non declinavit, Matth. 26. v. 42. ut ita peccata nostra, quæ sunt fel Draconum, Deut. 32. v. 33. expiaret, nosque moneret, ne iniquitatis vinum biberemus, Prov. 4. v. 17. vinum nostrum aquâ mistum, purificaret, Es. 11. vers. 22. (3) *in sanguine uva pallium suum lavit*, quando velut nobilissima uva sub torculari passionis calcatus est Christus; Vid. infra articulo 2. Passio Christi est torcularis calcatio.

PASSIONIS CHRISTI EFFECTUS

nostra salus.

698. *Elisa injectâ in ollam farinâ effecit, ut non amplius quicquam amaritudinis in olla fuerit*, 2. Reg. 4. v. 41. Christus nobilissimum *triticum* erat; hoc *molendum* erat in passione, & *conterendum* velut in farinam, ut ita nostras tolleret amaritudines peccatorum.

PASSIO CHRISTI EST EXEMPLAR.

699. In monte calvariæ monstratum. *Facies omnino secundum exemplar in monte monstratum*, Ex. 25. v. 40. Juxta exemplar tabernaculum crexit Moses. Christus in passione suâ nobis exemplar exhibuit

(1) Divinæ justitiæ, Rom. 8. v. 2. seq. (2) Divinæ charitatis, Joh. 15. v. 13. (3) Peccati turpitudinis, ejusque abolitionis, Rom. 6. v. 10.

PASSION. CHR. CAUSA PERMITTENS.

Z 5

700. De-

700. *Dominus preparavit piscem grandem, qui devoravit Jonam, Jon. 2, 1.*

(1) *Piscis* sunt Judæi & Satanas, 1. Cor. 2, 8. qui in mari iniquitatis æstuantes, & libidine insatiabili mortis Christi velut furia, Christum deglutierunt, devorant, ut nihil superesset: *Ita agnus Paschalis totus absorbendus erat.* (2) *Preparavit Dominus in Jonam immergerum:* Christus peccatum in se non habuit, sed nostri gratiâ ut peccatum reputatus, 2. Cor. 5, v. 21. Omnium peccata illi pater imposuit, Esa 53, mundi, Joh. 1, 29. (3) *De devoraret, sed ad tempus:* Ita Judæi ad tempus Christum in sepulchro concluderunt, sed tandem eum terra exspuit, tertiâ die redivivum. Impossibile erat eum teneri à vinculis mortis. Act. 2, v. 24.

DEUS PRO NOBIS PASSUS.

701. *Pro emundatione leprosi duo passeres vivi offerbantur, quorum alter in vase fictili ad aquam fluentem mactabatur, alter in mactati sanguine tingebatur, eodemq; leprosus aspergebatur, Lev. 14, 2. seq.*

(1.) *Emundatio leprosi* nostram emundationem à peccatis significat. (2) *Duo passeres* duas Christi naturas designant, quarum humana (in unitate tamen personæ) in vase fictili corporis sui, ad divini judicii fluvium, mortem perpeffa est in carnis proprietate. *Divina quoq; sanguine propria* humanitatis tincta est, sicut revera princeps maculatus dicitur, & est maculatus, cum vestis ejus inaculatur: A deo ut Deus ipse pro nobis passus sit, Act. 20, 28. proprius Dei filius, Rom. 8, v. 32. gloriæ Dominus, 1. Cor. 2, v. 8. Nullus hic Synchodoches aut allæoseos locus.

CHRISTUS PATIENS PRO NOBIS.

702. *Arca Jordanem ingrediente, steterunt aqua descendentes ad instar montis, Jos. 3, 13. Sic Christus patiens pro nobis & Jordanem cruciatus sui ingrediens, damna-*
tio-

tio velut mons subititit chirographo deleto, Coloff. 2. v. 14. ut non habeamus neceffum clamare, Apoc. 6, 16. *montes operite nos*: fed liber pateat transitus in cœlum. Hoc significavit Dominus fuo in monte oliveti transitu. Olea n. pacis fymbolum eft. Gen. 45. v. 5. *Sermonem Jofepi ad fratres fuos confer cum locis feqq.* Hebr. 2. v. 11. Joh. 20. v. 26. Joh. 10. v. 11. Efa. 9. v. 6. princeps pacis: Ergo Chrifti paffione nobis pax comparata,

CHRISTUS PATIENS

703. *Comparari potest cum pifce, quem junior Tobias exenteravit, cor & fel adhibuit,* Tob. 6, 6. Ita Chriftus velut pifcis exenteratus eft in paffione. Latus lanceâ pertufum, ut cor velut exenteratum fuerit. Fel fine felle apparuit, quia fuma in eo patientia fuit: 1. Pet. 2, 23. Hic pifcis *brachiis*, ut nobis fit falutaris, apprehendendus eft, ulnis vel *brachiis* in cruce extentis. Chriftus patiens eft *fmilis leoni illi, à Simfone occifo,* Judic. 14, 8, qui ipfi poft eâ mel præbuit. Chriftus leo de tribu Juda occifus mel dedit, vicit, Apoc. 5. v. 5.

CHRISTI INNOCENTIA.

704. *Ifaacus nesciebat victimam offerendam,* Gen. 22. v. 7. Hoc innocentiam Chrifti fignificat, qui etfi peccatum non noverat, tamen pro nobis factus eft peccati victima, 2. Cor. 5. v. 21. Hic verè eft agnus pravifus, 1. Pet. 1, v. 20. agnus mundi, Joh. 1, v. 29. occifus ab origine mundi, Apoc. 1. v. 5.

CHRISTUS SUA SPONTE SE OBTULIT.

705. *Principi facrificium fpontaneû oblaturo,* Ezech. 46, 12. *porta orientalis aperitur.* Princeps nofter Chriftus eft, Efa 9, 6. Jof. 5, 14. qui fpontaneum fe holocauftum obtulit, Pfa. 40. 9. Joh. 10, 11. in odorem fragrantia, Eph. 5, 2. Quod portam cœli nobis aperuit: Heb. 9. v. 12. locum præparavit, Joh. 14, 3. verè orientem, falus enim nobis inde orietur, Malach. 4. v. 2.

CHRI-

CHRISTI PROMPTITUDO AD
redemptionem.

706. *David ad locum certaminis cucurrit: h. e. promptissimus fuit ad confligendum cum Satana.* Ille est sol gaudens currere viam suam, Pl. 19, 6. Oblatus est, quia voluit, Esa. 53, 12. Voluntatem Domini libenter fecit, Pl. 40, 9. Desiderio desideravit Pascha manducare cum discipulis, Luc. 22, 15. baptisinate passionis baptizari voluit, Luc. 12, 50. 51. Sponte descendit Hierosolymas. Ita *Charitas timorem expellit: 1. Joh. 4, 18. Christus ipsa charitas timorem mortis omnem excussit.*

CHRISTUS PATIENS PER CARNES
affas praefiguratus.

707. *Exod. 12. v. 9. Agnus paschalis mactatus affabatur.* Christus est verus agnus paschalis, 1. Cor. 5, 7. mactatus, affatus *in ligno crucis*

(1) *Igni divinae irae, furoris: ira enim Dei ignis est, ad inferiora usque inferni penetrans, Deut. 4, 24. Deut. 32, 22. Jerem. 15, 14. affatus igni divini amoris in Patre, qui dilexit, Joh. 3, 16. (2) In Filio, qui desideravit Pascha manducare nobiscum. (3) In Spiritu Sancto, per quem Dei dilectio in corda nostra effunditur, Rom. 5, 5.*

PASSIO CHRISTI EST VERE TOR-
cularis calcatio, ex Esa. 63. v. 3.

708. *Solus ego calcavi torcular.* Verè passio Domini torcular.

(1) *Ob uvarum compressionem.* In torcularibus uvae comprimuntur: ita Christus vera uva in torculari irae divinae & furoris Judaeorum pressa fuit, d. l. (2) *Vestium conspurcationem:* Vestes n. torcularia calcantium conspurgantur: Ita Christi vestes suo ipsius sanguine tinctae sunt, Gen. 49. v. 11. d. l. v. 13. Has vestes emere jubemur, Apoc. 3. v. 18. ut nostram immunditiam, Ezech. 16, 8. & damnationem, Es. 61, 10. tegamur. (3.) *Vini protuberantio-*

tionem. Torcular calcatum vinum protuberat: Ita ex Christi passione *vinum solaris*, cor nostrum exhilarans, manat. In torculari passionis Christi *vinum furoris* divini expressum in calicem profusum, Christo propinatū: *Transseat à me calix iste*, vox Salvatoris est, Matth. 26, 42. (4.) *Ob copiam*, Num. 18, 27. & 30. 2. Reg. 6, 27. Prov. 3, 10. Omnis generis, voce torcularis, copia describitur. Ergò Christi passio omnium divitiarum nostrarū fons & origo est. Ex ejus enim plenitudine omnes accepim⁹ gratiam, Joh. 1, 16. Gratiam autem tunc dedit, quando iram Patris sustulit, chirographum delevit, Col. 2, v. 14. (5.) *Ob typicam præfigurationem*, Jud. 7, 25. *Sed princeps Midianitarum in torculari à Gideone occisus.* Ita Christ⁹ in torculari passionis infernalis est occis⁹, morte & inferno destructis, 2. Tim. 1, 10. Heb. 2, 14. Job. 24, 11. *Improbi etiam subjectos sibi propria torcularia calcare jubent, nec tamen sicut extinguere iisdem concedunt:* Ita nobis *divina ira torcular* calcandum fuisset, Satanâ urgente nos, ut captivos. Ef. 4, 22. c. 49, 25. perpetua gratiæ divini sitis toleranda, nî Christus calcasset.

CHRISTUS ABITUM PRÆDICENS.

709. Ut Tobia, angelus comes dixit, Tob. 12, 20. *Jam tempus meum est, ut revertar.* Ita Christ⁹ suis, quos duxerat, discipulis: *Nunc vado ad eū, qui &c.* Joh. 16, 5.

PASSIO CHRISTI PRÆDICTA.

710. Matth. 17, v. 3. & Luc. 9, v. 31. *Moses & Elias cum Christo locuti sunt de exitu ipsius.* Ille exitus per passionem fuit, per quam è mundo exiit, & ad Patrem profectus est, Joh. 16, 5. De hoc Moses testatus est, & Helia Propheta in monte. Ad utriusque prædictiones Christus ipse provocat, Luc. 24, v. 7.

ARTICULUS X.

DE PASSIONIBUS CHRISTI IN HORTO.
IN VILLAM GETHSEM. CONTENDENS

Christus.

711. Geth.